

## EDITORIAL

### Segon aniversari, i avant

25 numeros del *Rogle* publicats, dos anys d'illusio i de treball realitzat. Com a associacio nos congratula poder seguir complint en un dels projectes que nos plantejarem en constituir-nos: ser una veu mes que se suma al valencianisme, una senzilla aportacio que preten aportar **dinamisme**, **critica** i **optimisme** en este moviment que no es de majories, pero si de concienciats homens i dones que viuen i treballen la **Patria Valenciana**.

Pot pareixer que el nostre message es pert en mig d'una societat avida de consum i de cosmopolitisme, pot pareixer que aço no es mes que una goteta d'aigua dolça en mig d'un ocea. Pot pensar, qui lligga per primera volta el *Rogle*, que es un clam en el desert; pero nos consta que no es aixina perque hem tingut la satisfaccio de constatar que mes d'una idea i mes d'una proposta ha segut tinguda en conte i ben acollida entre els qui no dubten en supeditar els inter-

ressos particulars en benefici del **colectiu valencianiste**, i nos consta que tambe els "atres" -els nacionalistes espanyols i els "regionalistes de tramontana"- nos han llegit; confiem en que mes d'una denuncia a tan artificiosos projectes pugna fer-los **recapacitar** i atendre alguna vegada ad aquells que no compartim, ni admetem, un projecte uniformisador que menysprea el dret que nos correspon com a poble dins el context dels atres pobles.

Es octubre, celebrem la nostra festa nacional: honrarém al rei legislador, **Jaume I**, i,

com sempre, rendirém homenage a la nostra **Senyera** coronada, simbol historic de les llibertats valencianes.

Es octubre i es moment d'exaltacio valenciana i valencianista. Nosatres no escatimarem entusiasme, pero sabrem dosificar-nos per a que nos dure fins al proxim **9 d'octubre** i sempre. Viurem en **valenciania** el nostre temps, evitarem el victimisme, que no les sanes **reivindicacions**, i procurarem no tirar les culpes de les nostres carencies a uns atres. Ferment sollicitarem **justicia**, exigirem **paritat** i censurarem el menyspreu de les "dogmatiques" autoritats de la cultura i dels qui nos venen politicament palla i fum, davant la seua incapacitat per a liderar un projecte nacional valencià puix s'engrunsen i es deixen dur, obnubilats, per les decisions estatals que sempre prenen uns atres.

Es octubre i temps de festa, d'enamorats valencians i de **reviscolament nacional**,

Aprofitem estos dies per a contar als nostres fills lo que l'escola els nega o disfrassa, aprofitem estos dies per a anar creant **solage valencianiste** en eixes generacions que han de ser el testic i el testimoni d'una llengua i una cultura en el globalisador -uniformisador- mon que, cada dia, se nos va imponent en mes celeritat.

Es octubre: **¡Vixca Valencia!**, **¡lliure** de complexos i coents sucursalismes! **¡Vixca Valencia!**, **¡plena** de ciutadania conscienciada i de projectes que facen poble en **harmoniosa germanor!**



CARTELL DEL 9 D'OCTUBRE  
TAULA NOVA VALENCIANA, 1983

## Crit de vida

Hora es ya de que vibren les trompetes  
i se formen els patris batallons,  
i les colles de jovens, desinquetes,  
a la Patria netegen de sayons.

Cal que el verp eloqüent dels convençuts  
faça els cors flamejar de patriotisme,  
i s'ajunten les nostres multituds  
baix l'ensenyà del sa valencianisme.

Prou ya d'humiliants covardies;  
cada dia les noves heregies  
impossible nos fan l'esclavitud.

¡Oh, germans! Nostra classica ferea  
Nos vol fills de l'honor i l'altivea...  
No nos conve l'esclavage, joventut...

(Tornada)

Hora es ya de que vibren les trompetes  
i se formen els patris batallons,  
i les colles de jovens, desinquetes,  
a la Patria netegen de sayons.

Tret del CD *Cants a la Patria* del Cor Popular de Lo Rat Penat,  
versio actualisada del poema original de **Pasqual Asins i  
Lerma**, publicat en *Patria Nova*, num. 4 (27/03/1915).



### LA CITA

Alegria i amor son les ales  
de les grans empreses.

Johann Wolfgang Goethe

### SUMARI

- 1  
▪ EDITORIAL: **SEGON ANIVERSARI**
- 2  
▪ LLISTAT: **ACTIVITATS CULTURALS**
- FENT MEMORIA: ANY JAUME I (I): **DAVANT EL 800 ANIVERSARI DEL SEU NAIXIMENT**
- 3  
▪ LLISTAT: **ACTIVITATS CULTURALS**
- FRUITES, VERDURES I HORTALICES (XXIII): **PARLEM DE CEBES**
- RESENYA BIBLIOGRAFICA: **ELS CONTES DE PITICLI, DEPREN I COLOREJA**
- 4  
▪ PASSATEMPS
- FAULA: **EL FERRER I EL GOS**

### ACLARIMENT

Esta publicacio està redactada en les Normes d'El Puig. Encara que es una obra colectiva, l'encarregat de la redaccio final de cada articul te llibertat per a fer-ho en la normativa d'accentuacio de la seua preferencia. Este tema es motiu de debat, pero no de divisio, entre nosatres.

### AVIS

Nou d'octubre,  
octubre de festa,  
festa dels valencians,  
valencians de cor,  
cor de germanor,  
germanor d'amic,  
amic de fer regals,  
fer regals de fotocopies,  
fotocopies d'est eixemplar,  
eixemplar del nou d'octubre.

## ACTIVITATS CULTURALS OCTUBRE DE 2008

Trobarà més informació dirigint-se a les respectives associacions:

**ACCS** (Assoc. Cult. Castell dels Sorells)  
G.V. Comtes d'Albalat, 14. 46135 Albalat dels Sorells.  
Tel: 961 49 13 90  
<http://es.geocities.com/diarielguarda>

**Cardona Vives** (Cardona Vives)  
C/ En mig, 23-9º-27ª. 12001 Castello  
Tel. i Fax: 964 20 04 68  
[www.cardonavives.com](http://www.cardonavives.com)

**El Piló** (Assoc. Cult. El Piló)  
C/Fermin Galán i García Hdez, 34. 46100 Burjassot  
Tel: 963 63 84 18  
<http://usuarios.lycos.es/celedonio2>

**LRP** (Lo Rat Penat)  
C/ Trinquet de Cavallers, 9. 46003 Valencia C.  
Tel: 963 91 09 92  
[www.loratpenat.org](http://www.loratpenat.org)

**RACV** (Real Academia de Cultura Valenciana)  
C/Avellanés 26. 46003 Valencia C.  
Tel 963 91 69 65 Fax: 963 91 56 94  
[www.racv.es](http://www.racv.es)

Del **3 al 18 Oct.** Lloc: C/ Dr. Moliner, 10, baix.  
Burjassot.

**EXPOSICIO:** Obres presentades al **XXVIII Concurs Nacional de Pintura "El Piló"**.

En l'acte d'inauguració, a les 20:15 hores del 3 d'octubre, es farà entrega dels premis "El Piló", CAM, Ciutat de Burjassot i Trapemar Hotels.

+Info: **El Piló** i Tels: 963638418 i 963634275

**8 Oct** (dimecres)

Actes commemoratius del Dia de la Patria Valenciana organitzats per Lo Rat Penat.

- 21:15 h. **TE DEUM** en el Monasteri d'El Puig.
- 22:00 h. **SPAR DE SANT DONIS** en el restaurant *Huerto de Santa María* d'El Puig. Preu del tiquet: 30 euros.

+Info: **LRP**

(Continua en la pàgina següent)

## COLABORA EN EL ROGLE

**Donar difusió** ad esta publicació es la millor forma de col·laborar en nosatres. Si desiges, no obstant, adquirir un major compromís, pots fer-te **soci** o **colaborador** de la nostra associació (trobaras la fulla d'alta i més informació en la nostra web, o a través dels contactes de CONTACTA EN NOSATRES).

Si tens voluntat de fer alguna puntual aportació econòmica, també te quedariem molt agraïts. El nostre número de conte, en **Ruralcaixa**, es:

**3082 1222 81 4622492421**

(En el *Rogle* de setembre este número estava escrit de manera incorrecta -pero correcta en l'edició en pdf-. Demanem disculpes per les molesties que este error haja pogut ocasionar)

## CONTACTA EN NOSATRES

**Apartat de Correu 527**  
46002 Valencia ciutat  
Telefon: 617 030 370

[rogle@rogleconstantillombart.com](mailto:rogle@rogleconstantillombart.com)

## Rogle en Internet

Tots els exemplars editats fins ara estan, en pdf, en:  
[www.rogleconstantillombart.com](http://www.rogleconstantillombart.com),  
[www.cardonavives.com](http://www.cardonavives.com), [www.enkara.org](http://www.enkara.org)  
i [www.pjvalencianista.org](http://www.pjvalencianista.org)

## FENT MEMORIA: ANY JAUME I (I)

J.M.M.

### Davant el 800 aniversari del seu naixement

**Jaume I** va naixer en **Montpeller** en 1208, fill del rei **Pere II d'Aragó** i de **Maria** de Montpeller. La vida d'este monarca pareix que estaguera marcada per un bon auguri i ja des del breçol la bona sort l'acompanyarà en la majoria de les seues passes i una bona estrella allumenà les seues sabies decisions.

La seua infància no va ser la més adequada per a un chiquet: son pare moria en la batalla de **Muret**, en 1213, quan ell només contava en cinc anys, per lo que molt pronte hague d'assumir la seua condició de príncip **d'Aragó**, i als onze anys la de rei.

Una educació esmerada, baix la tutela dels **Templaris**, que en tantes campanyes l'acompanyarien posteriorment, fara del nostre rei un home ben preparat, no sols en els aspectes propis de la seua condició de noble cavaller, fent-lo destre en l'art de les armes, sino que també

adquirirà una ampla cultura; prova d'aço son les mampreses que dugue avant durant el seu regnat, el sabi govern de terres i gents i, sobre tot, **l'organización política i legislativa**, en les quals marcarà les formes més modernes per ad aquella época. La seua prematura coronació com a rei fon la solució a les intrigues dels senyors feudals i l'inici d'un regnat en el que descollien les gestes de la conquesta dels **regnes de Mallorca** (1229) i **de València** (1238).

Sempre s'ha contemplada com una **figura mítica** la del sobirà aragonés -despres també sobirà valencià-, i aixina ha segut tractat generalment per l'història valenciana; pero podria fer-se **una altra llectura** de les seues campanyes bèliques i dels seus afanyes de conquesta, els quals respondrien a interessos de croada, i també al d'incrementar el seu poder front al dels senyors feudals que li devien vassallage. **Una altra visió** de l'història podria presentar al **Conqueridor** com a aquell que acabà en uns prosperos regnes de taifes, en particular en un Regne de València en el qual cohabitaven en pau musulmans i cristians i en el que descollava, pel grau de cultura, la pacífica superestructura musulmana que regia els destins d'aquells moments.

L'història i els historiadors nos presenten moltes visions d'un rei que marcà no solament una época, sino que deixà un gran solage que condi-

cionaria o almenys ajudaria als valencians a construir-se el seu present i futur en llibertat i com a col·lectivitat singular. Eixes diferents visions respecte del personage també poden fer-se múltiples i variades, com acabem de vore, per lo que fa a la seua obra.

Ningu pot amagar, això sí, que Jaume I fon un monarca en un gran **trellat** que, segurament, sense descuidar els seus interessos particulars i enfrontant-se als dels senyors que l'acompanyaren en les campanyes



bèliques, no feu del Regne de València la prolongació ni l'apèndix de cap dels territoris que estaven baix el seu cètre, no consentint anexionar els territoris que conquistà a cap regne o comtat dels qui ell era el titular, mantenint la total **independència** del Regne de València en el marc d'una estructura d'es-

ció de noble cavaller, fent-lo destre en l'art de les armes, sino que també -i d'això s'ocupà el **maestre** de l'Orde, **Guillem de Montredón**- adquirirà una ampla cultura; prova d'aço son les mampreses que dugue avant durant el seu regnat, el sabi govern de terres i gents i, sobre tot, **l'organización política i legislativa**, en les quals marcarà les formes més modernes per ad aquella época. La seua prematura coronació com a rei fon la solució a les intrigues dels senyors feudals i l'inici d'un regnat en el que descollien les gestes de la conquesta dels **regnes de Mallorca** (1229) i **de València** (1238).

En estos temps hem de **mirar especialment** la figura de Jaume I i **el seu llegat per a restablir l'orgull de ser un poble lliure**, sense dependències ni acomplexaments en lo polític, ni en lo econòmic, ni molt menys en lo cultural, tal i com ell ho volgue al configurar el nou Regne cristià de València.

Nomes, per a acabar, **recomanar alguna llectura**, gens tendenciosa i sobre tot gens "oficialista", d'eixes que s'escriuen en rigor i en llibertat, alguna inclús en estima, sense hipoteques de bestreta que hagen de respondre a interessos interessats:

*Reyes forales medievales*, un llibre escrit en el rigor de l'historiador **José Vte. Gómez Bayarri** (del Senia al Segura, València, 2000).

Un preciós llibre de llectures per a escolars "no autorisat" per l'oficialitat: *Al caliu de la llar*, de la mestra **Josefina Lázaro Cerdà** (Lo Rat Penat, 1986).

I, per supost, el *Llibre dels Fets*, una crònica personal del rei sobre la seua pròpia vida i obra. Una cuidada edició es la que preparà **Josep Puchalt** (L'Oronella, Col·lecció Classics Valencians, números 12 i 14).

## Parlem de cebes ( I )



Com a reina de les hortalices, la ceba, junt en la creïlla, s'endú la corona en les produccions més quantioses, aixina com en el consum. El seu cultiu és practica-ment universal, es dona allà a on el clima ho permet. La ceba, **Allium Ceba**, pertany a la familia de les **lilia-ces** i és una planta biennial de fulles llargues i cilíndriques i bulbs comestibles.

No està molt clar el seu oríge, mentres uns diuen que prové de **Asia Central**, uns altres s'encaboten en afirmar que de la **Occidental**. També els hi ha qui asseveren que prové del **nort d'Àfrica** i dels països mediterraneus. Lo ben cert és que en **Egipte** s'encontra una de les produccions actuals més importants. Era ya molt coneguda i apreciada en l'època faraònica, quan li rendien una gran veneració per les seues extraordinaries qualitats. Apareix representada en pintures de tombes de diferents dinasties i, inclús, s'han encontrat cebes en diferents parts d'algunes momies. És indubtable, per tant, que la ceba, en aquells temps, formava part important de l'alimentació dels esclaus que construïren els grans monuments de la **Vall del Nil**.

Encara que el contingut vitamínic en la ceba és molt escàs, des d'un punt de vista higiènic se li atribueix una activa funció **colerètica**, sobre tot en la diuresis. Regula les funcions intestinals i posseïx una ampla acció **antisèptica**. En el suc que s'obté exprimint els seus bulbs, se prepara un aixarop que en el **nort de França** s'usa com a remei de les malalties del pit.

Anàlisis duts a terme en cebes de diferents varietats i procedències donen per a la seua **composicio** els següents promijos: 86% aigua, 1,50% substància nitrogenada, 0,15% greix, 2,70% sucre, 0,65% cendra, 7,68% substància no nitrogenada, 0,71% celulosa, 0,11% àcid fosfòric i el 0,32% de sofre.

Té múltiples aplicacions i és un **condiment** ideal per a la majoria dels menjars cuinats. També es menja crua i sobre tot en les ensalades es fa insubstituïble. El **sabor** del fruit sol ser, generalment, un poc **coent** i un tant **dolç**; l'olor, degut al contingut d'essència sulfurada, és igualment coent i especial, puix provoca el llagrimieg de qui la pela i talla crua, aixina com després en menjar-se-la, també crua, persistix en l'alé de les persones de manera notòria. En la **charcuteria** és producte imprescindible sense el qual deixarien de fabricar-se molts artícles; els carnicers l'usen en quasi tots els embotits de consum en fresc, i si no, que nos ho diguen als valencians quan nos mengem les famoses **botifarres de ceba**. ¡Un deliri!

## RESENYA BIBLIOGRAFICA J.M.M.

Serie: Els contes de PITICLI.  
(Il·lustracions de David Grimm)

Serie: Depren i coloreja.  
(Il·lustracions de MORENO)  
Editorial Mosseguello



Habitualment en este espai resenyem un llibre que proponem per a la seua llectura als seguidors d'esta seccio. Esta volta l'aprofitem per a presentar una valenta iniciativa que aposta, especialment, pel mon infantil. L'editorial Mosseguello, en seu en Borriana, nos ha sorpres en els primers numeros de dos colleccions que molt pronte esperen incrementar.

Estes dos series son: "**Els contes de PITICLI**" i "**Depren i coloreja**". De la primera apareixera en breu el numero 1, **Alexandret, el monstret** (text original de **Berta Ripollés**), i de la segona els numeros 1 i 2, **Els animals** i **El cos huma** (una idea de **MORENO** i **Lluís Gómez**).

Les histories, aixina com els llibres de colorejar, estan concebuts i editats en tres llengües: **valencià**, **castella** i **angles**, en l'objectiu de que mentres el chiquet /la chiqueta fruit de les propostes, deprenja paraules i expressions en els tres idiomes.

Presentarém en futurs numeros del **Rogle** uns altres títols en preparacio.

Per a mes informacio poden contactar en el lloc web de l'editorial ([www.edicionsmosseguello.com](http://www.edicionsmosseguello.com)) o tambe a través del correu electronic ([info.@edicionsmosseguello.com](mailto:info.@edicionsmosseguello.com))

## ACTIVITATS CULTURALS

OCTUBRE DE 2008

(Ve de la pagina anterior)

## 9 D'OCTUBRE

## DIA NACIONAL VALENCIÀ

A les 12 h,  
en la Plaça de l'Ajuntament de Valencia C.

## BAIXADA DE LA REAL SENYERA

## I PROCESSO CIVICA



IMAGE D'UN 9 D'OCTUBRE DE PRINCIPIS DEL SEGLE XX

**13 Oct** (dilluns) 20:00h. Seu social de la Aellva.  
**TERTULIA-TALLER DE PROSA**. Llegiran: [Quelo Romero](#) i [Antoni Atienza](#).  
+Info: **Aellva**

**13 Oct** (dilluns) Seu de LRP  
Inici de les classes dels  
**LIX CURSOS de Llengua i Cultura Valencianes**.  
Oberta la matricula des de Setembre.  
+Info: **LRP**

**15 Oct** (dimecres) 19:30 h. Salo d'Actes del Consell Valencià de Cultura, C/ Museu, 3. Valencia C.  
**PRESENTACIO DEL LLIBRE: La Valencia del professor Juan Ferrando Badía**.  
+Info: **LRP** i **RACV**

**18 i 25 Oct, i 8 i 15 Nov** (dissabtes) Seu de LRP  
**IX CURS d'Iniciacio a la Poesia Valenciana** (Teoria i Practica).  
+Info: **LRP**

**18 i 25 Oct, i 8 i 15 Nov** (dissabtes) Seu de LRP  
**III CURS d'Interpretacio i Direccio**  
+Info: **LRP**

**23 Oct** (dijous) 20:00h. Casino Antic de Castello.  
**CONFERENCIA: Juan Giner: Occasus Solis: Vida y costumbres en la Edad Media. Mundo cristiano y musulmán**.  
+Info: **Cardona Vives**

**24 Oct** (divendres) 22:30h. Espai Cultural. C/ Les Escoles. Albalat dels Sorells.  
**SEGONA EDICIO DE LLECTURA DE POEMES**  
+Info: **ACCS**

**26 Oct** (dumenge)  
**EXCURSIO A GUADALEST**  
Eixida des de Castello a les 8:30 h.  
+Info: **Cardona Vives**

Resol l'acrostic del costat a partir de les definicions.  La solucio a peu de pagina.	1. Unitat de pes de 1.000 quilos.	1.	-	-	N	-	-	-	-	-	-
	2. Aleacio de coure i estany utilizada per a fer escultures, fabricacio de llanties, etc.	2.	-	-	-	N	-	-	-	-	-
	3. Tornar-se de color groc.	3.	-	R	-	-	-	-	-	-	-
	4. Que te els pels rigits, com les pues d'un ariço. Cobert de pues o espines.	4.	-	A	-	-	-	-	-	-	-
	5. Que tira a blanc o es de color blanc brut.	5.	-	A	-	-	-	-	-	-	-
	6. Bovo, curt d'enteniment. Tambe es diu de qui te el monyo roig.	6.	-	P	-	-	-	-	-	-	-
	7. Cantitat de diners calculats per a fer front a una serie de despeses. Comput anticipat del cost d'una obra.	7.	-	-	-	S	-	-	-	-	-
	8. Lloc per a on ixen les aigües subterranees.	8.	-	-	-	-	L	-	-	-	-
	9. Persona que professa la ciencia que tracta de l'atmosfera i els meteors. En masculí.	9.	-	-	-	-	O	-	-	-	-

FAULA

El Ferrer i el gos

Un ferrer tenia un gos que no fea mes que menjar, dormir i estar-se gitat; de la casa jamai tingue conte; nomes s'alçava a taula parada llavors en gran festa a l'amo s'acostava en **carantonyes** i caricies l'**afalagava** mostrant de carinyo mil **excessos** per pillar les **sobres** i els ossos. -He arribat a notar, li digue l'amo, que encara que no te cride a la taula, t'arrimes prontament; en la **forja** jamai t'he vist present, i yo me maravelle



de que no despertant-te el martell; te desvele el soroll de les meues dents. Vinga, vinga, **golondro**: no està be que contes que l'amo fet un jornalero i sense descansar te manté a lo comte molt ocios. El gos li respon: -¿Qué mes que yo te qualsevol comte? Per a no treballar dec al **desti** haver naixcut gos, i no **polli**. -Puix, senyor comte, fora de ma casa; voras en les demes lo que te passa. En efecte ixque a provar **fortuna**, i les cases visità d'una en una. Allí el fan fer de **centinela** i que passe la nit tota en vela, aci de guia i de dansant, alla dins d'un **torn** a cada instant, torra la carn que no espera menjar. Al cap i a la fi, conegue d'esta manera i no es conte, que el **desti**, a tots nos carregà com al **polli**.

Faula de Felix María Samaniego

Traduccio i adaptacio a la llengua valenciana de M<sup>a</sup> A. M. C.

<b>GLOSSARI</b> (paraula/ sinonims: definicio)	<b>Desti/ fortuna/ sort:</b> Encadenament d'acontenyiments considerats generalment com necessaris i inevitables.	Adjectiu despectiu que se li aplica a les persones poc treballadores.
<b>Afalagava</b> de <b>afalagar/ adular /fer carantonyes:</b> Dir interessadament ad alguna persona coses que se sap que li agraden per a posar-la contenta.	<b>Excessos/ desmesures:</b> El fet de sobrepassar-se en lo establert com a normal.	<b>Polli:</b> Burro o ruc jovenet.
<b>Centinela/ vigilant:</b> Aquell que està encarregat de mantindre l'atencio o observancia sobre algu o alguna cosa.	<b>Forja/ forn:</b> Lloc en el qual se calfen els metalls per a donar-los forma.	<b>Sobres/ pelleranca/ pelleruc:</b> Residus menuts de les viandes o menjars.
	<b>Golondro/ pereos/ gandul/ comodo:</b>	<b>Torn/ cabrestant:</b> Maquina formada per un cos cilindric que gira sobre el seu eix per l'accio de palanques o rodes.

Solucio: 1. TONELLADA 2. BRONZE 3. GROGUEJAR 4. ARRUFAT 5. BLANCUÇ 6. APANOLLAT 7. PRESUPOST 8. ULLAL 9. METEOROLEC Vertical: ENGRUNSAR

I RECORDA... La paraula d'este mes es **engrunsar**. Podem engrunsar el breçol d'un chiquet per a que es dorga o nosatres mateixos podem engrunsar-nos en la **engrunadora**, encara que esta classe de cadires ya no es tan comuna en les cases. **Engrunament** es l'efecte d'engrunsar. La persona o allo que s'engrunsa es **engrunsat/-da**.